3

SUPERVISOR'S USE ONLY

91804

Tohua mai i te pouaka nei ki te KORE koe e tuhi ana i tēnei pukapuka

Kaupae 3 Te Reo Rangatira 2021 91804 Te tātari i te ahunga o te reo

Whiwhinga: Toru

Paetae	Kaiaka	Kairangi
Ka tātari i ngā hanga o te reo e panoni ana.	Ka āta tātari, ka āta māhitihiti i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.	Ka whakapakepake te mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.
Ka tātari i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o ngā reo e rua.	Ka mārohirohi i ngā take o aua rerenga kētanga.	Ka whakapakepake te matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.
Ka matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā.	Ka matapae i te ahunga atu o te reo i ēnei rā me ngā take e rerekē ai.	

Tirohia mēnā e rite ana te Tau Ākonga ā-Motu (NSN) kei runga i tō pukapuka whakauru ki te tau o runga ake i tēnei whārangi.

Kotahi anake te tūmahi hei whakaoti. Whāia ngā tohutohu katoa hei urupare i taua tūmahi.

Mēnā ka hiahia whārangi atu anō hei tuhituhi i ō whakautu, whakamahia ngā whārangi wātea kei muri o tēnei pukapuka.

Tirohia mēnā e tika ana te raupapatanga o ngā whārangi 2–11, kei roto i tēnei puka, ka mutu, kāore tētahi o aua whārangi i te takoto kau.

Kaua e tuhi i te wāhi o te kauruku-whakahāngai (🍎). Ka tapahia pea tēnei wāhi i te wā ka mākahia tēnei pukapuka.

HOATU TE PUKAPUKA NEI KI TE KAIWHAKAHAERE Ā TE MUTUNGA O TE WHAKAMĀTAUTAU.

HOROPAKI

He whakamātautau tuhituhi tēnei e kitea ai ōu pūkenga tātari i te ahunga me te panoni o te reo tae atu ki ōu ake whakaaro matapae – te hanga, ngā aronga, ngā ritenga me ngā rerenga kētanga o ngā tuhinga e rua. Nā reira, me mārama koe ki ngā momo reo tuhi maha, me whakataurite hoki koe i te tirohanga o tētahi tuhinga tawhito me tētahi tuhinga reo hou e puta ai ngā tuhituhi kounga e whaitake ana.

TIKANGA

KOTAHI te tūmahi tuhituhi ōkawa o tēnei mahi whakamātautau. **Kia 300 kupu neke atu ranei te roanga**, ā, kia mutu te whai whakaaro me te tuhituhi i roto i te 60 meneti. Mā te whakaoti i tēnei tūmahi tuhituhi e tutuki ai te Paetae (3–4), te Kaiaka (5–6), te Kairangi (7–8) rānei o tēnei paerewa paetae. Waihoki, i tāu tuhituhi ā-ringa, me mārama rawa te kitea.

He whakamāramatanga

ahunga panoni haere o te reo hanga āhua ake nō tētahi mea

māhitihiti whakarōpū mārohirohi tuku whakaaro matapae whakatau wawe

whakapakepake whakawhere, whakawai kia huri ngā whakaaro

E tika ana kia wātea mai te whārangi nei, ā, ka haere tonu te whakamātautau i te whārangi e whai ake ana.

HE TOHUTOHU

Ka āta pānui i ngā tuhinga e rua e whai ake nei hei tātari i te ahunga me te hanga o te reo e panoni ana.

Ka tātari i ngā rerenga kētanga me ngā ritenga o te wā, o te wāhi, o te tangata hoki i roto i ngā rautau o mua

Ka matapae hoki i te ahunga pēhea o te reo ki tēnei wā, hei ngā rā anō e haere ake nei.

Te Reo Maori

E ai te ki a nga tangata matau, a nga tangata kua ata titiro nei ki te tangi o ia reo o ia reo, e ai ta ratou, ko te Reo Maori tetahi o nga reo ataahua atu i te ao katoa, he ngawari he ngohengohe. E kite ana hoki nga tangata Maori kua mohio nei ki etahi atu reo ki te pai o to ratou na reo ake. He tokomaha nga pakeha, tane wahine, kei te ako i te Reo Maori, otira ki taku whakaaro kahore te Iwi Maori i te tino ngakau-nui ki to ratou reo, ko etahi Maori hoki kua tu a pakeha nei te ahua e whakama ana ki te Maori, me te reo maori ko nga ingoa tika mo enei tu tangata he wairangi.

Ko te Maori ano kei te kaha patu i tona reo, apopo, ka ngaro whenua, ka ngaro tangata, ka ngaro reo. Kua ngaro te hiere o te reo tangata i te aro maunga, kua whakaemi te Maori ki nga paenga o nga ngakina a te pakeha tua ai i ana ngahere. Kua whakangarongaro te pewa o te paua, te kakatatanga o te tukutuku, kua whakana ko nga raweke a te pakeha, kua whakauruuru te whakairo ki ana hanga. Kua whaka ngaro haere kiri parauri, ko te kiri kotea inaianei, he kiri awhekaihe. Kua tutea te whioi ki nga wahi mokemoke, kua taka ko te parou i nga marae o nga whare mahitihiti ai. Kua whakananu te reo inaianei, kua tapiritia te reo kihi. Ngaro tikanga, ngaro reo, ngaro whenua, ngaro tangata, ngaro mana.

E te iwi, ehara kau, mo to tatou reo noa, aku kupu—he tokonga ake no te aroha. I tae tetahi minita pakeha ki te kainga Maori, i whakarongo ai ia ki nga tamariki e waiata ana e himene ana e te reo Maori i te reo pakeha. No tana uinga ki ana tamariki i te tikanga o a ratou waiata kihai ratou i mohio ki te tikanga o nga kupu Maori ko te tikanga ia o nga kupu pakeha i mohio ratou! He tohu tenei no te mate reo.

Mātāpuna (he whakahāngaitanga): Te Pipiwharauroa. (1903, nama 70). Wh. 2.

MAHERE WHAKAARO

Te Reo Maori	Te Reo Māori – Ka Ora Anō Rānei?	
He whakaemiemi whakaaro mō ngā tuhinga e rua		
He tātari i te a	hunga o te reo	
He tātari, he whakarōpū hoki i nga	ī ā rerenga kētanga me ngā ritenga	
He whakaraupapa whakaaro		
He tuhinga whakapakepake, he whakaaro matapae		
He kupu whakanikoniko hei whakatairanga		

TŪMAHI TUHITUHI: Te tātari i te ahunga o te reo

Tuhia tāu tuhinga roa kia 300 kupu neke atu rānei.		
Me tīmata te tuhinga ki konei.		

He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i tāu tuhinga mēnā e hiahiatia ana.	

He whārangi tāpiri tēnei hei whakaoti i tāu tuhinga mēnā e hiahiatia ana.	